

Anvisningar för statsbidrag till försöksverksamhet med oberoende barnombud 2026

Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att under perioden 2025–2028 fördela statsbidrag enligt förordningen (2025:119) om statsbidrag till försöksverksamhet med oberoende barnombud (förordningen). Syftet med statsbidraget är att främja att ideella föreningar och stiftelser erbjuder försöksverksamhet med oberoende barnombud.

Vilka kan söka statsbidrag?

Ideella föreningar eller stiftelser utan vinstsyfte som inte är statliga eller kommunala kan ansöka om statsbidrag.

Vad kan ni söka bidrag för?

Statsbidraget är ett verksamhetsbidrag för försöksverksamhet med oberoende barnombud.

Försöksverksamhet med oberoende barnombud avser, enligt 2 § förordningen, en verksamhet där en person som har fyllt 18 år stödjer, förklarar och underlättar ett barns delaktighet vid barnets kontakter med myndigheter. Målgruppen för försöksverksamheten med oberoende barnombud ska vara barn med omfattande behov av stöd och som saknar tillräckligt sådant stöd från vårdnadshavare eller andra vuxna. Om ett barn har fått stöd från ett oberoende barnombud får fortsatt stöd även ges under en begränsad tid efter det att den unge har fyllt 18 år. Det ska vara kostnadsfritt att få stöd från ett oberoende barnombud.

Ni kan söka bidrag för till exempel kostnader för lokaler, löner till de som ska arbeta som oberoende barnombud samt vissa kostnader för administration av försöksverksamheten. Bidraget får också användas för revisorskostnader.

Vad ska oberoende barnombud göra?

Oberoende barnombud ska ge stöd till barnet i kontakter med myndigheter inom exempelvis socialtjänsten, hälso- och sjukvården eller skolan samt domstolar. Det oberoende barnombudet ska ge stöd utan att representera den myndighet som fattar beslut om barnet i fråga. Det oberoende barnombudet ska kunna stärka barnets röst och delaktighet i kontakterna. Det oberoende barnombudet ska även kunna hjälpa barnet att få information om de regler och rättigheter som gäller och som barnet har rätt till i olika situationer. Det oberoende barnombudet är tänkt att fungera som en brygga mellan enskilda barn, deras vårdnadshavare och myndigheter, för att bidra till ökad tillit och stärkt förtroende mellan dessa.

De oberoende barnombuden behöver vara lokalt eller regionalt förankrade för att kunna vara ett lätt tillgängligt stöd till barnen.

Villkor för statsbidraget

Statsbidrag får lämnas till en ideell förening eller till en stiftelse som inte är statlig eller kommunal för sådan verksamhet som avses i 2 §.

Den ideella föreningen eller stiftelsen ska

1. bedriva verksamhet utan vinstsyfte,
2. ha företrädare med tillräcklig erfarenhet, kompetens och utbildning för att kunna bedriva sådan verksamhet som avses i 2 §,
3. styra sin verksamhet med tydliga mål, metoder och rutiner i syfte att säkerställa ett skydd för barns integritet och säkerhet,
4. dokumentera sin verksamhet genom att fastställa verksamhets- och revisionsberättelser, och
5. sedan minst fem år i Sverige ha bedrivit arbete riktat till enskilda barn i utsatta situationer.

Ett nytt demokrativillkor för statsbidrag

Statsbidrag får, enligt 6 § förordningen, inte lämnas till en ideell förening eller stiftelse om den eller någon av dess företrädare som agerar inom ramen för verksamheten

1. utövar våld, tvång eller hot mot en person eller på annat sätt kränker en persons grundläggande fri- och rättigheter,
2. diskriminerar personer eller grupper av personer eller på annat sätt bryter mot principen om alla människors lika värde,
3. försvarar, främjar eller uppmanar till sådana ageranden som anges i 1 eller 2, eller
4. motarbetar det demokratiska styrelseskicket.

Bestämmelsen gäller också i det fall det framkommer att någon av organisationens samarbetsorganisationer, eller en företrädare för någon av dess samarbetsorganisationer, agerar på ett sådant sätt som anges i första stycket.

Övriga bestämmelser för statsbidrag

Statsbidrag får, enligt 8 § förordningen, inte heller lämnas till en organisation som är i likvidation eller försatt i konkurs, har skatte- eller avgiftsskulder eller andra skulder som har överlämnats till Kronofogdemyndigheten och som vid indrivning handläggs som allmänt mål. Organisationen får inte heller ha en skuld som inte betalats i rätt tid och som avser återkrav av bidrag som har lämnats av Socialstyrelsen.

Enligt 15 § förordningen får bidrag inte heller lämnas till en organisation som har fått något annat statligt bidrag för samma försöksverksamhet med oberoende barnombud.

Skapa ett separat konto

Organisationen ska skapa ett separat konto för statsbidraget för att enkelt kunna spåra alla transaktioner och för att underlätta redovisningen.

Särskilt villkor för statsbidrag

Företrädare för organisationen och de oberoende barnombuden ska ta del av myndighetens stöd och medverka i uppföljningen av försöksverksamheten med oberoende barnombud.

Hur gör ni ansökan?

Ansök om statsbidrag via Socialstyrelsens e-tjänst. Ansökan ska ha kommit in till Socialstyrelsen senast den 3 november 2025.

1. Om organisationen inte har sökt Socialstyrelsens statsbidrag tidigare behöver behörig företrädare (eller en person med fullmakt från denne) ansöka om att bli ombud i Socialstyrelsens e-tjänst. Skicka in ombudsansökan i god tid innan ansökan stänger. Läs mer om ombud på Socialstyrelsens webbplats: <https://statsbidrag.socialstyrelsen.se/om-etjansterna/e-tjansten-for-att-soka-statsbidrag/>.

2. Efter att ombudsansökan beviljats kan ni ansöka om bidrag. Logga in i e-tjänsten via statsbidragets webbsida: <https://statsbidrag.socialstyrelsen.se/om-etjansterna/e-tjansten-for-att-soka-statsbidrag/>. Ansök via webbformuläret som finns under rubriken ”Öppna utlysningar” i inloggat läge i e-tjänsten. Till ansökan ska ni bifoga ett antal dokument som framgår av webbformuläret. Observera att dokumenten ska vara fastställda, dvs. godkända och beslutade på ett årsmöte (ideell förening) och styrelsemöte (stiftelse).

Särskilda prioriteringar

Vid prövningen av inkomna ansökningar får Socialstyrelsen prioritera och bevilja de ansökningar som bedöms ha bäst förutsättningar att bedriva sådan verksamhet som avses i 1 och 2 §§. Vid fördelningen av bidrag ska Socialstyrelsen sträva efter en geografisk spridning av försöksverksamheter med oberoende barnombud.

Bidragets storlek

Socialstyrelsen räknar med att fördela totalt 18 000 000 kronor i statsbidrag för bidragsåret 2026. Vi planerar att besluta om bidrag i slutet av januari 2026.

Regeringen har aviserat att Socialstyrelsen ska fördela 18 000 000 kronor 2026–28, under förutsättning att riksdagen beslutar om medel på anslaget. Statsbidrag lämnas i mån av tillgång på medel.

Reviderad plan och budget

Organisationen är, enligt 19 § förordningen, skyldiga att utan dröjsmål anmäla ändrade förhållanden som kan påverka rätten till eller storleken på bidraget. Om ni gör större förändringar i genomförandeplan eller budget ska ni informera Socialstyrelsen. Organisationer som beviljats ett lägre belopp än sökt belopp kan behöva lämna in en reviderad plan och budget. I villkoren för beslutet framgår om ni ska skicka in en reviderad plan och budget.

När kan ni använda bidraget?

Socialstyrelsen betalar ut beviljat statsbidrag i februari och juli 2026. Beviljat statsbidrag kan användas för kostnader under tiden från och med den 1 januari 2026 till och med den 31 december 2026.

Vad gäller för återrapportering och återbetalning av bidrag?

Organisationer som har beviljats statsbidrag ska skicka in en redovisning (återrapportering) till Socialstyrelsen senast den 15 februari 2027. Vi mejlar ett återrapporteringsformulär till kontaktpersonen för ansökan i januari 2027. Meddela oss om kontaktuppgifterna ändras.

I redovisningen ska organisationen lämna en ekonomisk redovisning samt en redogörelse för vad bidraget har använts till, vilka resultat som har uppnåtts och hur resultatet förhåller sig till det som anges i 2 och 3 §§ förordningen.

Socialstyrelsen kan komma att begära in ytterligare underlag som styrker att bidraget har använts på ett korrekt sätt. Myndigheten kan också begära in underlag som styrker redovisade kostnader, exempelvis kontoutdrag eller andra ekonomiska verifierikationer. Det ska finnas ett eget kostnadsställe för statsbidraget. Organisationen rekommenderas att använda ett separat projektnummer för bidraget.

En revisor ska skriva en rapport

En revisor ska granska organisationens redovisning av hur statsbidraget använts. Revisorns rapport ska bifogas återrapporteringen. Om bidraget är fem prisbasbelopp (59 200 kronor för 2026) eller högre ska granskningen göras av en auktoriserad eller godkänd revisor. Om bidraget är under fem prisbasbelopp kan granskningen göras av den revisor som organisationen väljer. Det finns en vägledning för kvalificerad revisor som ska granska beviljat statsbidrag: <https://statsbidrag.socialstyrelsen.se/globalassets/dokument/instruktioner/revisors-granskning-vagledning-2022.pdf>

Återbetalning av bidrag

Statsbidraget ska användas enligt de villkor som anges i beslutet. Organisationen är skyldig att återbetala bidrag som helt eller delvis inte använts under bidragsåret eller om någon annan av de återbetalningsgrunder föreligger som anges i 25 § förordningen. Socialstyrelsen fakturerar berörda bidragsmottagare i samband med återrapporteringen.

Socialstyrelsen stödjer och följer upp försöksverksamheterna

Socialstyrelsen ska enligt regeringsuppdrag S2025/00404 (delvis) stödja och följa upp försöksverksamheterna med oberoende barnombud. Företrädare för organisationen och de oberoende barnombuden ska ta del av myndighetens stöd och medverka i uppföljningen av försöksverksamheten med oberoende barnombud.

I Socialstyrelsens stöd ingår att etablera forum för dialog, kunskapsöverföring och erfarenhetsutbyte mellan ideella föreningar och stiftelser som beviljats statsbidrag. Till dessa forum kan även andra relevanta aktörer bjudas in. Vidare ingår det i myndighetens stöd att ta fram och genomföra utbildnings- och kompetenshöjande insatser för de ideella föreningarna och stiftelserna och även, när så är relevant, för enskilda oberoende barnombud. I stödet ingår även att, vid behov, bidra till hur ideella föreningar och stiftelser kan utforma relevanta rutiner, t.ex. för orosanmälningar till socialtjänsten och personuppgiftsbehandling.

Socialstyrelsen ska också följa upp försöksverksamheterna med oberoende barnombud på aggregerad nivå, dels i syfte att kunna identifiera och vidta förbättringsåtgärder under den tid som försöksverksamheterna pågår, dels för att mot slutet av satsningen kunna utvärdera försöksverksamheterna utifrån resultat för barnen.